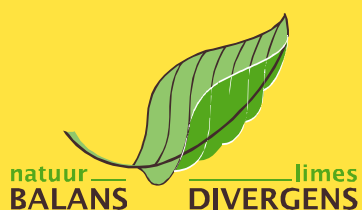

NATUURTOETS

Angerensche en Doornenburgsche Buitenpolder Natuurontwikkeling door zand- en kleiwinning

Toetsing aan de Flora- en faunawet en
Natuurbeschermingswet 1998

In opdracht van:
LieveenseCSO

NATUURTOETS

Angerensche en Doornenburgsche Buitenpolder
Natuurontwikkeling door zand- en kleiwinning

Toetsing aan de Flora- en faunawet en de
Natuurbeschermingswet 1998

Op verzoek van: LieveenseCSO

Opgesteld door: S. van de Koppel MSc
Projectnummer: 15-165

Datum: 8-9-2016

Colofon

© 2016 Natuurbalans - Limes Divergens BV / LieveenseCSO

Tekst en samenstelling: S. van de Koppel MSc

Projectleiding: S. van de Koppel MSc

Eindverantwoordelijke: drs. R.F.M. Krekels

Projectnummer: 15-165

In opdracht van: LieveenseCSO

Foto's omslag: impressie ingreeplocatie Angerensche en Doornenburgsche Buitenpolder (S. van de Koppel)

Wijze van citeren: Koppel, S. van de, 2016. Natuurtoets Angerensche en Doornenburgsche Buitenpolder. Natuurontwikkeling door zand- en kleiwinning. Toetsing aan de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998. Natuurbalans - Limes Divergens BV, Nijmegen.

Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van scanning, internet, druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Natuurbalans-Limes Divergens BV noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Gegevens afkomstig zijn uit de NDFF (Nationale Databank Flora en Fauna) mogen niet zonder toestemming van BU12 worden verstrekt aan derden of op enige andere wijze openbaar gemaakt worden.

Natuurbalans-Limes Divergens BV is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Natuurbalans-Limes Divergens BV. De opdrachtgever vrijwaart Natuurbalans-Limes Divergens BV voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Natuurbalans-Limes Divergens BV is lid van het Netwerk Groene Bureaus, brancheorganisatie voor kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging.

INHOUD

1	INLEIDING	5
2	BESCHRIJVING VOORGENOMEN INGREEP	7
2.1	Ingreeplocatie	7
2.2	Werkzaamheden	9
3	ONDERZOEKSMETHODE	11
3.1	Te onderzoeken soorten	11
3.2	Inventarisatie beschermde soorten	11
3.2.1	Bureaustudie	11
3.2.2	Veldonderzoek quick scan	11
3.2.3	Aanvullend veldonderzoek	12
3.3	Toetsing Flora- en faunawet	12
3.4	Toetsing Natuurbeschermingswet 1998	13
4	TOETSING FLORA- EN FAUNAWET	15
4.1	Vaatplanten	15
4.2	Vleermuizen	15
4.3	Overige zoogdieren	17
4.4	Broedvogels	18
4.5	Reptielen	19
4.6	Amfibieën	20
4.7	Vissen	22
4.8	Ongewervelden	23
5	TOETSING NATUURBESCHERMINGSWET 1998	25
5.1	Ligging ten opzichte van Natura 2000-gebieden	25
5.2	Mogelijke effecten op de instandhoudingsdoelen Natura 2000-gebieden	25
5.2.1	Effecten op kwalificerende habitattypen	26
5.2.2	Effecten op kwalificerende habitatsoorten	28
5.2.3	Effecten op kwalificerende broedvogelsoorten	29
5.2.4	Effecten op kwalificerende niet-broedvogelsoorten	31
6	CONCLUSIE	33
6.1	Consequenties Flora- en faunawet	33
6.2	Consequenties Natuurbeschermingswet 1998	33
6.3	Mitigerende maatregelen	33
7	BRONNEN	35
	BIJLAGE 1 ONTWERPTEKENING	37

1 INLEIDING

Achtergrond

K3Delta is voornemens om zand en klei te winnen in de Angerensche en Doornenburgsche Buitenpolder, nabij steenfabriek Huissenswaard, en het gebied vervolgens opnieuw in te richten, deels als natuurgebied. LieveenseCSO heeft opdracht gekregen voor de benodigde werkzaamheden ten behoeve van het bestemmingsplan en de MER.

Aanleiding

Realisatie van ruimtelijke ingrepen kan leiden tot overtreding van verbodsbepalingen in de Nederlandse natuurwetgeving, waarbij de volgende twee wetten van belang zijn:

1. De *Flora- en faunawet* (in het vervolg Ffw), die de bescherming regelt van plant- en diersoorten. Overtreding van de Ffw ten aanzien van streng beschermde soorten¹ vereist mogelijk een ontheffing ad artikel 75.
2. De *Natuurbeschermingswet 1998* (in het vervolg Nbw), die de bescherming regelt van natuurgebieden. Indien het voorgenomen project in strijd is met de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000-gebied, is mogelijk een vergunning Nbw noodzakelijk.

Ten behoeve van de uitvoerbaarheid en vergunbaarheid van de voorgenomen ingreep dient een actueel en volledig beeld te bestaan van het voorkomen van beschermde soorten en habitats op de ingreeplocatie of binnen de invloedssfeer ervan. Aan de hand daarvan dient de voorgenomen ingreep getoetst te worden aan de bepalingen in de Ffw en Nbw.

Probleemstelling

Een actueel en/of volledig verspreidingsbeeld van beschermde soorten en habitats op de ingreeplocatie of binnen de invloedssfeer van de voorgenomen ingreep ontbreekt. Hierdoor is niet duidelijk of er een kans bestaat op overtreding van verbodsbepalingen uit de Ffw en Nbw ten aanzien van streng beschermde soorten en habitats.

Opdrachtformulering

Op verzoek van LieveenseCSO heeft bureau Natuurbalans – Limes Divergens BV een quick scan en aanvullend onderzoek uitgevoerd naar het voorkomen van beschermde soorten en habitats op de ingreeplocatie en de verplichtingen die bij realisatie van de voorgenomen ingreep voortvloeien uit de bepalingen in de Ffw en Nbw.

Doelstelling

Doel van het onderzoek is het verschaffen van inzicht in eventuele consequenties van de voorgenomen ingreep met betrekking tot de Ffw en Nbw. Het onderzoek zal antwoord geven op de volgende vragen.

Traject Flora- en faunawet

1. Komen op de ingreeplocatie streng beschermde soorten voor (tabel 2 en 3 Ffw) of kunnen deze hier worden verwacht?

¹ Streng beschermde soorten: de zogenaamde 'overige soorten' uit tabel 2 en de strikt beschermde soorten uit tabel 3 van de *Flora- en faunawet*. Deze soorten vereisen bij activiteiten de te kwalificeren zijn als ruimtelijke ontwikkeling, in geval van schade, mogelijk een ontheffing van de Ffw. Soorten uit tabel 1 van de Ffw hebben vrijstelling van ontheffing.

-
2. Wat zijn eventuele negatieve effecten van de voorgenomen ingreep op deze beschermde soorten?
 3. Op welke wijze kunnen eventuele negatieve effecten beperkt of voorkomen worden?
 4. Is voor uitvoering van de ingreep een ontheffing op de Flora- en faunawet noodzakelijk en zo ja, voor welke soorten en onder welke voorwaarden?

Traject Natuurbeschermingswet 1998

Door middel van een voortoets wordt middels een globale toetsing antwoord gegeven op de vraag of er een kans is op negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van het nabij gelegen Natura-2000-gebied Rijntakken. Hierop zijn drie antwoorden mogelijk:

1. Er is zeker geen negatief effect. In dit geval is er geen vergunning op de Nbw nodig.
2. Er is kans op een negatief effect, maar het effect is zeker niet significant. Vergunningverlening is aan de orde. Voor de toetsing dient een *verslechterings- en verstoringstoets* te worden uitgevoerd.
3. Er is kans op een significant negatief effect. Vergunningaanvraag is aan de orde. Voor de toetsing dient een *passende beoordeling* te worden uitgevoerd.

Leeswijzer

Hoofdstuk 2 beschrijft ligging en begrenzing van de ingreeplocatie en gaat in op de voorgenomen ingreep.

In hoofdstuk 3 volgen opzet en uitvoering van het voorliggende onderzoek.

In hoofdstuk 4 en 5 wordt de voorgenomen ingreep getoetst aan respectievelijk de Ffw en Nbw.

In hoofdstuk 6 worden de belangrijkste conclusies op een rij gezet.

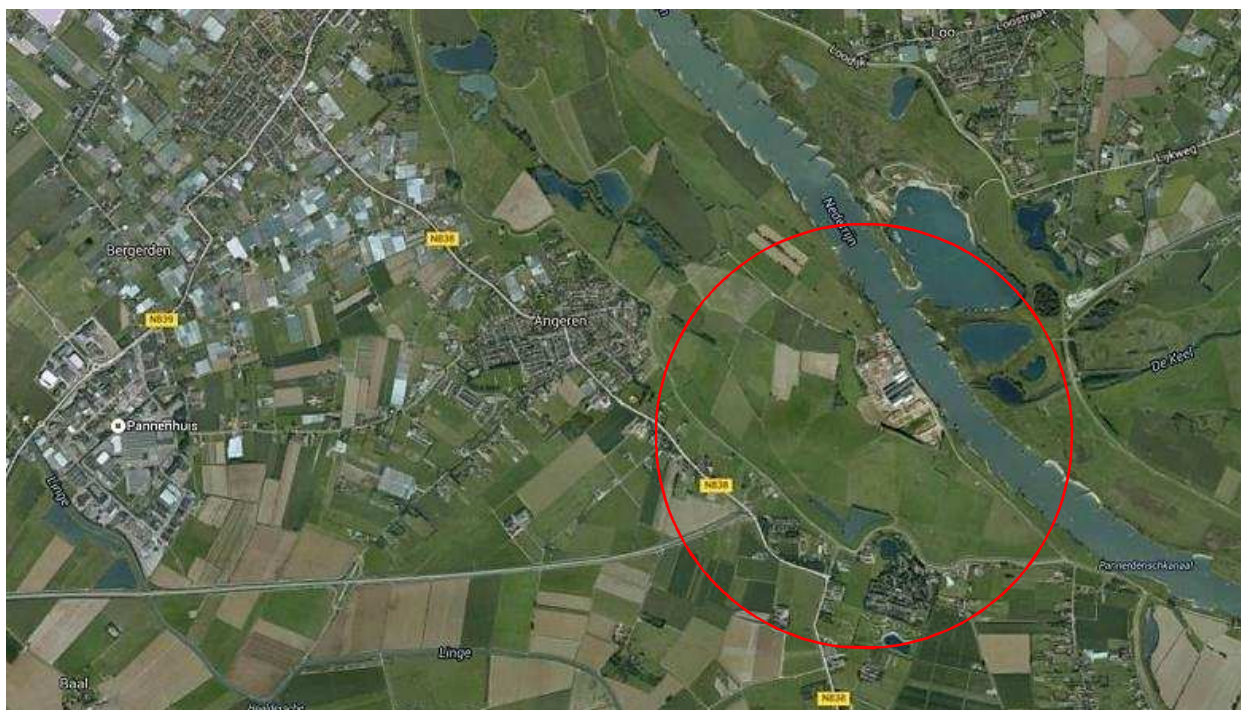
2 BESCHRIJVING VOORGENOMEN INGREEP

2.1 INGREEPLOCATIE

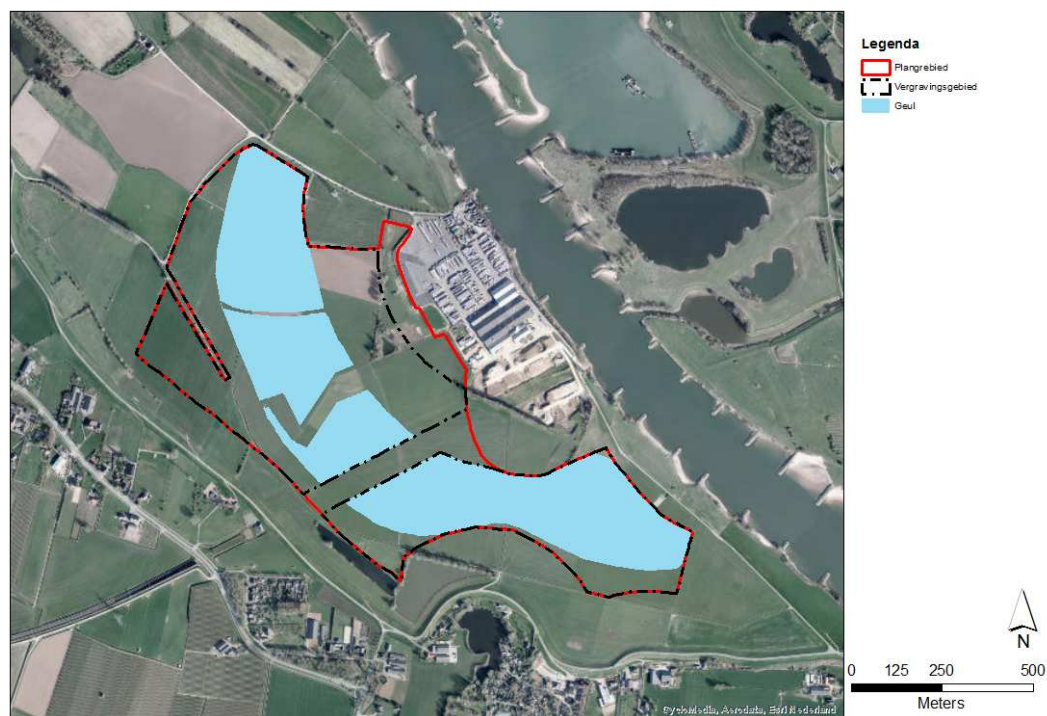
De ingreeplocatie is gelegen in het zuidelijke deel van de Huissensche Waarden, ook bekend als Angerensche en Doornenburgsche Buitenpolder. Deze uiterwaard bevindt zich op de westoever van het Pannerdensch Kanaal ten zuidoosten van Angeren.

Figuren 1 en 2 geven de ligging en begrenzing van de ingreeplocatie weer.

Het terreindeel waar de zand- en kleiwinning plaats zal vinden grenst aan het terrein van B.V. Steenfabriek Huissenswaard van Caprice. De ingreeplocatie bestaat voornamelijk uit grasland en akkers, doorsneden door een haag, boomgroep en een klein bosje. Verder zijn in het gebied twee poelen aanwezig, ten zuiden en ten westen van het steenfabrieksterrein. Foto's 1-4 geven een impressie van de ingreeplocatie ten tijde van het veldbezoek op 16 februari 2016.

Figuur 1. Globale ligging ingreeplocatie (rode cirkel) zand- en kleiwinning Angerensche en Doornenburgsche Buitenpolder (ondergrond: Google Maps).

Figuur 2. Detailkaart ligging en begrenzing ingreeplocatie zand- en kleiwinning Angerensche en Doornenburgsche Buitenpolder. Het driehoekige bosje en de poel ten westen van de steenfabriek vallen binnen het plangebied, maar blijven volledig behouden bij de werkzaamheden, zoals te zien is in het inrichtingsplan in figuur 3.

Foto's 1-4. Impressie ingreeplocatie Angerensche en Doornenburgsche Buitenpolder, d.d. 16 februari 2016.

2.2 WERKZAAMHEDEN

De werkzaamheden hebben betrekking op de winning van zand en klei. Hiervoor wordt het gebied ten zuiden en westen van de steenfabriek afgegraven. Na uitvoering van de zand- en kleiwinning zal het gebied opnieuw ingericht worden, deels als natuurgebied. Hierbij is ruimte voor een afwisseling van plassen, ruigte, struwelen en bos. Figuur 3 geeft een indruk van de ingreeplocatie na afronding van de werkzaamheden weer. In bijlage 1 is de ontwerptekening opgenomen.

De werkzaamheden worden gefaseerd uitgevoerd over een periode van 7-10 jaar.

Figuur 3. Inrichtingsplan voor de ingreeplocatie zand- en kleiwinning Angerensche en Doornenburgsche Buitenpolder na afronding van de winning.

3 ONDERZOEKSMETHODE

3.1 TE ONDERZOEKEN SOORTEN

Flora- en faunawet

In geval van ruimtelijke ontwikkelingen gaat het bij toetsing aan de Ffw om soorten van tabel 2 en 3 van de AMvB artikel 75. Voor soorten van tabel 1 geldt bij uitvoer van ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling van de verbodsbepalingen van de Ffw.

Natuurbeschermingswet 1998

Bij toetsing aan de Nbw gaat het om kwalificerende soorten en habitattypen waarvoor het betreffende Natura 2000-gebied is aangewezen.

3.2 INVENTARISATIE BESCHERMDE SOORTEN

3.2.1 Bureaustudie

Archiefgegevens over het voorkomen van beschermde flora en fauna op de ingreeplocatie zijn geanalyseerd. De gegevens zijn afkomstig van de eerder uitgevoerde natuuronderzoeken in de omgeving van de ingreeplocatie, te weten:

- Felix, R.P.W.H., 2011. Beschermde natuur in de Huissense Waarden. Resultaten van een inventarisatie van beschermde flora, fauna en habitattypen in 2010 en 2011. Natuurbalans – Limes Divergens BV, Nijmegen.
- HSRO, 2012/2013. Natura 2000-toets Huissensche Waarden. Passende beoordeling van de inrichtingsschets (10-07-2012) aan de Natuurbeschermingswet 1998. Versie september 2012 – aanvulling mei 2013. HSRO, Afferden / Jos Rademakers, Ecologie en Ontwikkeling, Oijen.
- Wansink, D.E.H., D.B. Kruijt en J.A. Inberg, 2015. Natuurtoets steenfabriek Huissenswaard te Angeren. Toetsing in het kader van de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998. Rapportnr. 15-111. Bureau Waardenburg, Culemborg.

Daarnaast zijn gegevens geraadpleegd uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). Deze databank bevat waarnemingen van beschermde en zeldzame planten en dieren. Gegevens zijn opgevraagd van de afgelopen 10 jaar en uitsluitend van tabel 2- en tabel 3-soorten Ffwet. Export van de gegevens heeft plaatsgevonden op 25 februari 2016.

3.2.2 Veldonderzoek quick scan

Op 16 februari 2016 is de ingreeplocatie bezocht door een ecooloog van bureau Natuurbalans – Limes Divergens. Het doel van dat veldbezoek was tweeledig:

1. Er is een inschatting gemaakt van de potenties van de ingreeplocatie voor beschermde soorten en habitats. Deze inschatting is gemaakt op basis van een beoordeling van aanwezige biotopen en habitats op de planlocatie (expert judgement), in combinatie met uitvoerige kennis over ecologie en landelijke verspreiding van beschermde soorten.
2. Er is specifiek gezocht naar aanwezigheid van in Nederland beschermde planten- en diersoorten. De aanwezige wateren zijn daarbij bemonsterd met een schepnet.

Het veldonderzoek dat is uitgevoerd ten behoeve van de quick scan was beperkt van opzet. Aan de hand van de resultaten van dit veldonderzoek bleek nader onderzoek naar enkele soort(groep)en noodzakelijk.

3.2.3 Aanvullend veldonderzoek

Buizerd

Uit de quick scan bleek de mogelijke aanwezigheid van een nestlocatie van buizerd in het driehoekige bosje ten westen van de steenfabriek. Daarom is de ingreeplocatie in het broedseizoen gecontroleerd op aanwezigheid van de soort.

Dit onderzoek heeft plaatsgevonden op 21 april 2016 en 12 mei 2016.

Bittervoorn

Uit de quick scan bleek de mogelijke aanwezigheid van bittervoorn in de poelen op de ingreeplocatie. Daarom zijn alle oppervlaktewateren op de ingreeplocatie bemonsterd op de aanwezigheid van beschermde vissoorten. Hierbij is gebruik gemaakt van een steeknet.

Dit onderzoek heeft plaatsgevonden op 21 april 2016.

Rugstreeppad

Uit de quick scan bleek de mogelijke aanwezigheid van rugstreeppad op het, aan de ingreeplocatie grenzende, steenfabrieksterrein. Daarom is een gerichte inventarisatie naar rugstreeppad uitgevoerd, conform de meest recente soortenstandaard van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (versie 2.0, december 2014).

Het onderzoek naar kooractiviteit heeft plaatsgevonden op 21 april 2016 en 12 mei 2016.

De wateren op het steenfabrieksterrein zijn op gecontroleerd op de aanwezigheid van de soort op 12 juli 2016. Aangezien de soort werd aangetroffen, was er geen noodzaak meer om de derde onderzoeksronde naar kooractiviteit uit te voeren.

Habitattypen

Uit de quick scan bleek de mogelijke aanwezigheid van kwalificerende habitattypen op de ingreeplocatie. Daarom is nader onderzoek uitgevoerd naar de exacte ligging en begrenzing van kwalificerende habitattypen.

Dit onderzoek heeft plaatsgevonden op 19 mei 2016.

3.3 TOETSING FLORA- EN FAUNAWET

Voor uitvoering van ruimtelijke ingrepen op een locatie met beschermde soorten worden twee mogelijkheden geboden:

1. Mitigerende maatregelen
2. Ontheffingsaanvraag

1. Mitigerende maatregelen

Voorkom overtreding van de Ffw door uitvoering van mitigerende maatregelen. **Van belang is dat de functionaliteit van voortplantings- en/of de vaste rust- en verblijfplaatsen gewaarborgd blijft.**

Om zeker te zijn dat de voorgenomen maatregelen voldoende zijn, kunnen deze ter controle worden voorgelegd aan Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO). Indien RVO akkoord gaat, ontvangt u een besluit waarin staat dat u geen ontheffing nodig heeft, omdat de voorgestelde maatregelen zijn goedgekeurd. Met deze beschikking kan worden aangetoond dat men zich houdt aan de Ffw, bijvoorbeeld als iemand bezwaar maakt.

2. Ontheffingsaanvraag

Kan behoud van de functionaliteit van voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen van beschermde soorten niet worden gegarandeerd, dan is een reguliere ontheffingsaanvraag nodig. Bij de beoordeling daarvan worden de volgende vragen gesteld:

- In welke mate wordt de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats aangetast door de werkzaamheden?
- Is er een wettelijk belang? (alleen Tabel 3-soorten)
- Is er een andere bevredigende oplossing? (Tabel 3-soorten)
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?

Indien compenserende maatregelen getroffen moeten worden, houdt dat per definitie in dat de functionaliteit niet behouden kan blijven en dat dus ontheffing aangevraagd moet worden.

3.4 TOETSING NATUURBESCHERMINGSWET 1998

Aan de hand van een voortoets wordt bepaald of er voor de voorgenomen ingreep een vergunningplicht geldt ex artikel 19d van de Nbw. In deze voortoets worden de volgende vragen beantwoord:

1. Ligt de ingreeplocatie in een Natura 2000-gebied of in de nabijheid ervan (externe effecten), waardoor er een kans is op negatieve effecten?
2. Wat zijn de mogelijke negatieve effecten van de voorgenomen ingreep op de instandhoudingdoelstellingen van het Natura 2000-gebied in kwestie?
3. Kunnen deze effecten:
 - a. verstorend zijn voor kwalificerende soorten?
 - b. leiden tot een afname van kwaliteit of omvang van kwalificerende habitats?
 - c. significant negatief zijn voor het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen?

Uiteindelijk wordt een antwoord gegeven op de vraag of er een vergunning op de Nbw vereist is en zo ja, middels welke toets een verlening daarvan dient te worden beoordeeld; een zogenaamde *verstorings- of verslechteringstoets* of een *passende beoordeling*.

4 TOETSING FLORA- EN FAUNAWET

4.1 VAATPLANTEN

Aanwezigheid op de ingreeplocatie

Uit de omgeving van de ingreeplocatie zijn de beschermde plantensoorten wilde marjolein (Felix, 2011) en tongvaren (NDFF, export 25-02-2016) bekend. Wilde marjolein is in 2011 aangetroffen in een kribvak van het Pannerdensch Kanaal, ten oosten van de ingreeplocatie. De groeiplaats wordt van de ingreeplocatie gescheiden door de dijk en toegangsweg naar de steenfabriek. De ingreeplocatie zelf is, vanwege het agrarische karakter, ongeschikt voor wilde marjolein.

Ook de groeiplaats van tongvaren bevindt zich buiten de begrenzing van de ingreeplocatie, namelijk binnendijs nabij een woning. De soort groeit op schaduwrijke, vochtige muren. Dergelijke groeiplaatsen zijn op de ingreeplocatie niet voorhanden.

Op basis van het veldbezoek en expert judgement kan worden gesteld dat op de ingreeplocatie ook geen andere streng beschermde plantensoorten voorkomen, omdat de ter plaatse heersende omstandigheden niet geschikt zijn om als groeiplaats voor deze soorten te fungeren. De graslanden zijn te voedselrijk en in agrarisch gebruik.

Negatieve effecten van de voorgenomen ingreep

Met het ontbreken van groeiplaatsen van streng beschermde plantensoorten op de ingreeplocatie, zijn negatieve effecten op deze soortgroep uitgesloten. Het voorkomen van effecten is dan ook niet aan de orde.

Toetsing aan de Flora- en faunawet

Verbodsbepalingen van de Ffw ten aanzien van streng beschermde planten worden niet overtreden. Een ontheffing op de Ffw voor vaatplanten is daarmee niet aan de orde.

4.2 VLEERMUIZEN

Wettelijke status

Alle soorten vleermuizen zijn opgenomen in tabel 3 van de Ffw. Binnen het leefgebied van vleermuizen zijn de volgende elementen beschermd:

- verblijfplaatsen;
- belangrijke vliegroutes;
- essentieel foerageergebied.

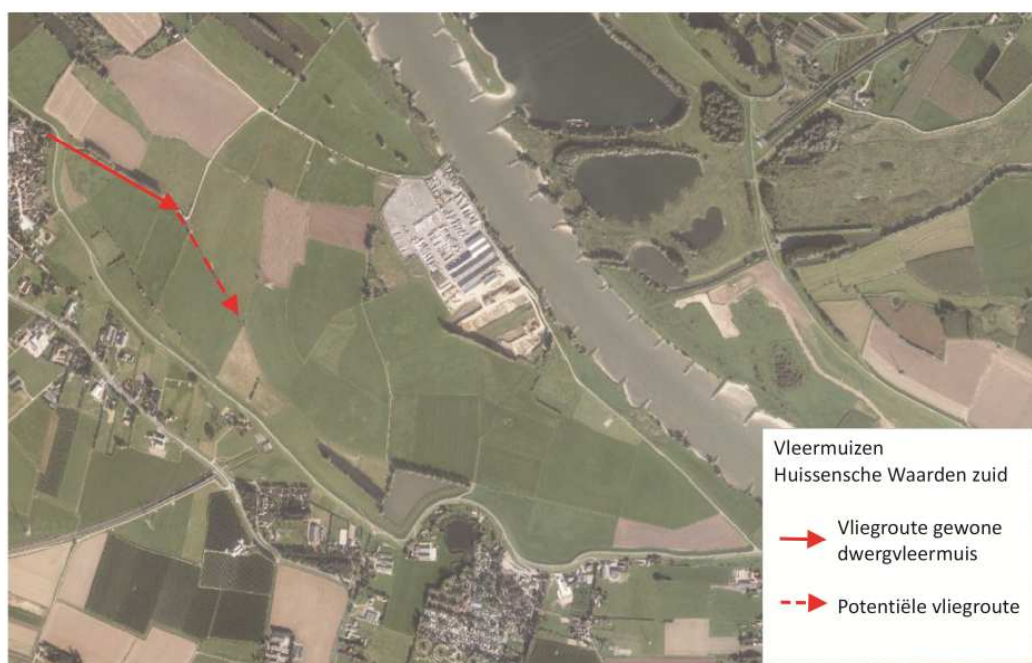
Verblijfplaatsen van vleermuizen kunnen aanwezig zijn in oude bomen en gebouwen. Over het algemeen zijn verblijfplaatsen van vleermuizen niet permanent bewoond. De dieren verplaatsen zich een aantal keer per jaar, waarbij ze periodiek terugkeren naar dezelfde verblijfplaatsen. Om die reden worden alle verblijfplaatsen (winterverblijfplaats, kraamkamer, tussenverblijfplaats, paarplaats) gerekend tot vaste verblijfplaatsen en zijn jaarrond beschermd, ook wanneer ze tijdelijk niet worden gebruikt.

Vliegroutes en foerageergebied die essentieel zijn voor het voortbestaan van een populatie worden eveneens gerekend tot onderdeel van een vaste rust- of verblijfplaats en zijn derhalve ook beschermd. Voor uitvoering van activiteiten die kunnen leiden tot negatieve beïnvloeding van een populatie geldt een ontheffingsplicht.

Aanwezigheid op de ingreeplocatie

In 2011 is een vliegroute van gewone dwergvleermuis langs de bomenrij aan de Scherpekamp vastgesteld, tot nabij de ingreeplocatie (Felix, 2011; figuur 3). Deze bomenrij sluit aan op een haag die in zuidoostelijke richting doorloopt de uiterwaard in (foto 5). Mogelijk is ook deze haag onderdeel van de vliegroute; alhoewel dit niet is aangetoond in 2011.

Binnen de begrenzing van de ingreeplocatie zijn geen geschikte verblijfplaatsen voor vleermuizen, zoals bebouwing en holtebomen, aanwezig. Ook is geen essentieel foerageergebied aanwezig. De ingreeplocatie is nauwelijks geschikt vanwege het grootschalige, open karakter met gebrek aan beschutting. Uitsluitend de eerder genoemde haag vormt een geschikt element in het foerageergebied van vleermuizen.

Figuur 3. Vliegroute gewone dwergvleermuis in de Angerensche en Doornenburgsche Buitenpolder (Felix, 2011) en potentiële vliegroute langs de aanwezige haag.

Negatieve effecten van de voorgenomen ingreep

De aangetoonde vliegroute van gewone dwergvleermuis langs de bomenrij aan de Scherpekamp blijft gehandhaafd. Deze bomenrij valt buiten de grenzen van de ingreeplocatie. De haag die een mogelijke verlenging van deze vliegroute en/of foerageergebied vormt, blijft eveneens gehandhaafd. Deze haag valt weliswaar binnen de grenzen van de ingreeplocatie, maar hier vinden geen werkzaamheden plaats. In het ontwerp van de uiterwaard blijft de haag volledig gespaard.

Daarmee zijn negatieve effecten op vleermuizen uit te sluiten en is het voorkomen van effecten niet aan de orde. Bovendien neemt de hoeveelheid water, omzoomd door ruigere vegetaties, toe na afronding van de werkzaamheden. Dit vormt geschikter leefgebied voor vleermuizen dan het huidige open, agrarische landschap. Zodoende is er redelijkerwijs sprake van positieve effecten van de ingreep.

Toetsing aan de Flora- en faunawet

Verbodsbepalingen van de Ffw ten aanzien van vleermuizen worden niet overtreden. Een ontheffing op de Ffw voor vleermuizen is daarmee niet aan de orde.

Foto 5. Haag in het westelijke deel van de ingreeplocatie, potentiële vliegroute voor vleermuizen.

4.3 OVERIGE ZOOGDIEREN

Aanwezigheid op de ingreeplocatie

Uit de omgeving van de ingreeplocatie zijn waarnemingen bekend van bever (databestand Stroomlijn Natuurbalans; NDFF, export 25-02-2016). Ook is in de NDFF één waarneming van otter opgenomen, van de overzijde van het Pannerdensch Kanaal. Binnen de invloedssfeer van de voorgenomen ingreep bevindt zich geen geschikt leefgebied voor beide watergebonden soorten. Hier zijn dan ook geen waarnemingen van de soorten bekend en geen sporen aangetroffen gedurende het veldonderzoek.

Overige streng beschermde zoogdiersoorten zijn niet bekend en worden niet verwacht op de ingreeplocatie. Hiervan zijn tevens geen sporen aangetroffen tijdens het veldonderzoek.

Negatieve effecten van de voorgenomen ingreep

Met het ontbreken van streng beschermde overige zoogdiersoorten zijn negatieve effecten op deze groep uitgesloten. Uitvoering van de werkzaamheden zorgt voor een aanzienlijke toename van het oppervlakte aan water in de uiterwaard. Hierdoor ontstaat potentieel geschikt leefgebied voor bever en otter.

Het voorkomen van effecten is dan ook niet aan de orde.

Toetsing aan de Flora- en faunawet

Verbodsbepalingen van de Ffw ten aanzien van streng beschermde overige zoogdieren worden niet overtreden. Een ontheffing op de Ffw voor deze soortgroep is daarmee niet aan de orde.

4.4 BROEDVOGELS

Wettelijke status

Bij uitvoering van de werkzaamheden dient rekening te worden gehouden met het broedseizoen van vogels, dat globaal loopt van half maart tot half juli. Tijdens het broedseizoen vallen namelijk alle bewoonde nesten onder de reikwijdte van artikel 11 van de Ffw en zijn daardoor beschermd. Een nest is de woonplaats die vogels vervaardigen om de eieren uit te broeden en de jongen te verzorgen.

Nesten jaarrond beschermd

Van een aantal vogels is het nest jaarrond beschermd. De nesten van roofvogels, uilen (uitgezonderd bosuil), gierzwaluw, grote gele kwikstaart, huismus, ooievaar en roek vallen ook buiten het broedseizoen onder de definitie van 'vaste rust- of verblijfplaats' in artikel 11 van de Ffw² (2009). Deze nesten zijn, indien niet permanent verlaten, in principe jaarrond beschermd.

Nesten beschermd tijdens broedseizoen

Nesten van de overige vogelsoorten vallen buiten de broedperiode niet onder de definitie 'nest' of 'vaste verblijfplaats' in artikel 11 van de Ffw. Ze worden namelijk het daaropvolgende broedseizoen niet weer in gebruik genomen en zijn buiten het broedseizoen niet van belang voor de instandhouding van de soort.

Aanwezigheid op de ingreeplocatie

Geschikte broedlocaties voor vogels moeten vooral gezocht worden in de haag, het bosje ten westen van de steenfabriek en in ruigere randen tussen de agrarische percelen.

Soorten met jaarrond beschermde nesten die uit de omgeving bekend zijn, zijn buizerd en steenuil (Felix, 2011; NDFF, export 25-02-2016).

Van steenuil is een territorium bekend bij de woning in de uiterwaard, op circa 450 meter ten noordwesten van de grens van de ingreeplocatie (Felix, 2011). Tevens wordt de soort binnendijs waargenomen in het agrarische gebied rond Angeren en Boerenhoek (NDFF, export 25-02-2016). Binnen de grenzen van de ingreeplocatie zijn geen geschikte nestlocaties aanwezig voor steenuil. Ook bevinden de bekende territoria zich op dusdanig grote afstand (minimaal 450 meter) van de grenzen van de ingreeplocatie, dat gesteld kan worden dat de ingreeplocatie geen onderdeel van het leefgebied vormt. Steenuil is immers een plaatstrouwe soort met een klein territorium. Het foerageergebied ligt doorgaans binnen een straal van 200-300 meter van de nestlocatie.

Door Felix (2011) is van buizerd één nestlocatie aangetroffen binnen de begrenzing van de ingreeplocatie. Op de plek van deze nestlocatie staat een klein bosje met enkele nesten. Bij het nader onderzoek naar het voorkomen van nesten van buizerd, bleek dat de betreffende nesten niet in gebruik zijn door buizerd. De soort wordt hier ook niet verwacht, vanwege het beperkte formaat van de nesten. Vermoedelijk betreffen het oude nesten van zwarte kraai. Ook twee andere nestlocaties, net buiten de ingreeplocatie (vastgesteld door Felix 2011) zijn niet aangetroffen tijdens het veldonderzoek voor voorliggend project.

² Bron: Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten. (Dienst Regelingen 2009)

Samengevat zijn er geen jaarrond beschermde nesten aanwezig binnen de invloedssfeer van de voorgenomen ingreep.

Negatieve effecten van de voorgenomen ingreep

Gedurende het broedseizoen kan het kappen van bomen en struiken en het uitvoeren van graafwerkzaamheden in ruigte leiden tot verstoring van broedende vogels.

Aangezien jaarrond beschermde nesten niet aanwezig zijn, zijn effecten uitgesloten. Het bosje waarin eerder een buizerdnest aanwezig was blijft gehandhaafd. Daarmee blijft de potentie voor buizerd bestaan; er blijft voldoende foerageergebied in de omgeving beschikbaar.

Voorkómen van negatieve effecten

Er zijn twee mogelijkheden om overtreding van verbodsbepalingen van de Ffw ten aanzien van broedvogels te voorkomen:

- De werkzaamheden worden uitgevoerd buiten het broedseizoen van aanwezige soorten. Voor de meeste soorten valt dit in de periode half maart - half juli. Voor het broedseizoen wordt echter geen standaardperiode gehanteerd in het kader van de Ffw; van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode.
- Het werkterrein wordt vóór aanvang van het broedseizoen ongeschikt gemaakt voor vogels om er te broeden. Voorbeelden van maatregelen zijn het rooien van bomen en struiken en het maaien van ruigte, grasland, oevervegetaties etc. Gedurende het broedseizoen dient deze situatie gehandhaafd te blijven. Op deze wijze wordt voorkomen dat broedvogels gaan broeden op de werkstrook, waarna werkzaamheden ook in het broedseizoen kunnen plaatsvinden.

Toetsing aan de Flora- en faunawet

Ontheffingen voor versturende werkzaamheden tijdens het broedseizoen worden slechts bij hoge uitzondering verleend. Veelal dient gebruik te worden gemaakt van het alternatief om werkzaamheden uit te stellen tot na de broedperiode van aanwezige soorten of om de ingreeplocatie ongeschikt te maken voor vogels om er te broeden.

Onder voorwaarde dat versturende werkzaamheden worden uitgevoerd buiten het broedseizoen van aanwezige vogelsoorten of de ingreeplocatie voorafgaand aan het broedseizoen ongeschikt gemaakt wordt voor vogels om er te broeden, worden verbodsbepalingen van de Ffw ten aanzien van vogels niet overtreden. Een ontheffing op de Ffw voor vogels is daarmee niet aan de orde.

4.5 REPTIELEN

Aanwezigheid op de ingreeplocatie

Binnen de ingreeplocatie zijn geen geschikte biotopen aanwezig voor reptielen. Ook zijn er geen archiefwaarnemingen bekend van reptielen uit de directe omgeving.

Op basis van het ontbreken van geschikte reptielbiotopen, zoals heide, heischrale graslanden en goed ontwikkelde bosranden, in combinatie met de regionale verspreiding van reptielen, kan worden aangenomen dat streng beschermde reptielen niet op de ingreeplocatie aanwezig zijn of er kunnen voorkomen.

Toetsing aan de Flora- en faunawet

Verbodsbepalingen van de Ffw ten aanzien van streng beschermde reptielen worden niet overtreden. Een ontheffing op de Ffw voor reptielen is daarmee niet aan de orde.

4.6 AMFIBIEËN

Aanwezigheid op de ingreeplocatie

Streng beschermde amfibiesoorten die van de ingreeplocatie en omgeving bekend zijn, zijn kamsalamander, poelkikker en rugstreeppad (Felix, 2011; Wansink *et al.*, 2015; NDFF, export 25-02-2016; aanvullend onderzoek rugstreeppad).

Kamsalamander is bekend uit het centraal in de Huissensche Waarden gelegen ooibos. Dit bevindt zich op minimaal 700 meter van de begrenzing van de ingreeplocatie. Het ooibos bevindt zich daarmee buiten de invloedssfeer van de voorgenomen ingreep. Bovendien ontbreekt geschikt habitat op de ingreeplocatie. Daarmee is het voorkomen van kamsalamander uitgesloten.

Van poelkikker zijn alleen oude waarnemingen bekend uit de omgeving van de ingreeplocatie. Ook deze locaties bevinden zich buiten de invloedssfeer van de voorgenomen ingreep en geschikt habitat op de ingreeplocatie ontbreekt. Daarmee is het voorkomen van poelkikker uitgesloten.

Rugstreeppad is een soort van dynamische landschappen met daarin pionierwateren. De soort maakt veelvuldig gebruik van tijdelijke (regen)plassen en kleine poeltjes die bijvoorbeeld kunnen ontstaan bij graafwerkzaamheden. Door Felix (2011) is rugstreeppad op het steenfabrieksterrein bij de ingreeplocatie aangetroffen. Zowel roepende mannetjes als duizenden larven werden waargenomen. Ook in de NDFF (export 25-02-2016) zijn waarnemingen uit 2011 en 2012 opgenomen. In 2015 heeft Wansink *et al.* de soort niet meer waargenomen op het steenfabrieksterrein. Dit onderzoek is echter niet geheel volgens de soortenstandaard rugstreeppad (RVO, 2014) uitgevoerd.

Vanwege de onzekerheid van dit onderzoek en het feit dat het een zeer dynamische soort betreft, is nader onderzoek naar rugstreeppad uitgevoerd. Tijdens de onderzoeksronden naar kooractiviteit is er geen kooractiviteit van rugstreeppad vastgesteld. Echter, bij inspectie van wateren in het kleidepot van de steenfabriek (zowel permanente poelen als tijdelijke plassen) is rugstreeppad wel aangetroffen (foto's 6 en 7). Er zijn diverse voortplantingswateren aanwezig waarin zich grote hoeveelheden larven bevonden in verschillende stadia. Tevens zijn er op verschillende plekken juveniele rugstreeppadden gevonden.

Daarmee vormt het kleidepot actueel voortplantingshabitat van rugstreeppad. De directe omgeving, de hogere delen van de uiterwaard, met name het steenfabrieksterrein, wordt gebruikt als landhabitat. De lager gelegen delen van de uiterwaard, bestaande uit agrarisch grasland, waar de werkzaamheden plaatsvinden vormt in zijn huidige vorm geen geschikt leefgebied. Vanwege de korte afstand tot het steenfabrieksterrein dient echter bij de werkzaamheden wel rekening met deze soort gehouden te worden.

Foto 6. Voortplantingswater van rugstreeppad in het kleidepot van de steenfabriek Huissenswaard.

Foto 7. Larven van rugstreeppad in de oeverzone van het voortplantingswater.

Negatieve effecten van de voorgenomen ingreep

De graafwerkzaamheden in de uiterwaard kunnen een aantrekkende werking hebben op rugstreeppad. Deze zeer mobiele soort kan tijdelijke wateren, die ontstaan bij de werkzaamheden, in korte tijd koloniseren en gebruiken als voortplantingswater. In dat geval leiden verdere werkzaamheden in het gebied tot doden en verwonden van (larven van) rugstreeppadden en daarmee tot overtreding van de verbodsbepalingen van de Ffw.

Voorkómen van negatieve effecten

Het is van belang om te voorkomen dat rugstreeppadden de ingreeplocatie koloniseren gedurende de werkzaamheden. Mitigatie heeft dan ook ten doel om ervoor te zorgen dat graafwerkzaamheden op de ingreeplocatie, die grenst aan huidig leefgebied van de soort op het steenfabrieksterrein, geen aantrekkende werking hebben op rugstreeppad om bezetting van de ingreeplocatie gedurende de werkzaamheden te voorkomen.

Dit kan voorkomen worden door ervoor zorg te dragen dat in de actieve periode van rugstreeppad (april t/m september) binnen het werkterrein geen (tijdelijke) plassen en laagtes ontstaan die als voortplantingswateren kunnen functioneren.

Als dit niet voorkomen kan worden, of als aanvullende maatregel kan de ingreeplocatie fysiek afgeschermd worden, zodat rugstreeppad de locatie niet kan koloniseren. Hiertoe dient rondom de gehele ingreeplocatie, vóórdat rugstreeppadden actief worden (uiterlijk in de maand maart), een amfibieënkerend raster geplaatst te worden. Dit raster bestaat uit glad amfibieëndoek en is 50 cm hoog. De onderkant wordt 10 cm ingegraven. Het raster omsluit het gehele werkterrein. Het scherm wordt gedurende de gehele periode van werkzaamheden in de periode april t/m september gehandhaafd.

Toetsing aan de Flora- en faunawet

Onder voorwaarde dat door het treffen van mitigerende maatregelen kolonisatie van de ingreeplocatie door rugstreeppad wordt voorkomen, worden verbodsbepalingen van de Ffw ten aanzien van streng beschermde amfibieën niet overtreden. Een ontheffing op de Ffw voor amfibieën is daarmee niet aan de orde.

4.7 VISSEN

Aanwezigheid op de ingreeplocatie

Binnen de begrenzing van de ingreeplocatie zijn drie wateren aanwezig:

1. Een poel ten zuiden van de steenfabriek (foto 8). Deze poel gaat verloren bij de werkzaamheden en wordt onderdeel van één van de grote waterpartijen.
2. Een poel ten westen van de steenfabriek bij het bosje (foto 9). Deze poel blijft behouden bij de werkzaamheden.
3. Een sloot in het westelijke deel van de ingreeplocatie. Deze sloot blijft deels behouden bij de werkzaamheden.

Deze wateren zijn bij de quick scan en het aanvullend onderzoek met een steeknet bemonsterd op het voorkomen van streng beschermde vissoorten. Deze zijn niet aangetroffen. In poel 1 zijn driedoornige stekelbaars en blauwband gevangen. In de sloot is slechts een blauwband aangetroffen. Het voorkomen van beschermde vissoorten is op basis van dit onderzoek uit te sluiten.

Toetsing aan de Flora- en faunawet

Verbodsbepalingen van de Ffw ten aanzien van streng beschermde vissen worden niet overtreden. Een ontheffing op de Ffw voor vissen is daarmee niet aan de orde.

4.8 ONGEWERVELDEN

Aanwezigheid op de ingreeplocatie

Rivierrombout komt mogelijk voor in het Pannerdensch Kanaal en maakt voor het uitsluipen gebruik van zandstrandjes in de kribvakken. Na het uitsluipen verspreiden de volwassen rivierrombouts zich in de omgeving.

Overige beschermde dagvlinders, libellen of overige ongewervelden die een juridisch zwaardere bescherming genieten komen niet voor binnen de invloedssfeer van de voorgenomen ingreep. Oorzaken hiervoor zijn dat zwaardere beschermde ongewervelden uiterste zeldzaam zijn in Nederland en dat de verspreiding van deze soorten zich beperkt tot bijzondere milieus, zoals hoogvenen, kalkgraslanden, voedselarme vennen en oude eikenbossen. Deze milieus zijn op of nabij de ingreeplocatie niet voorhanden.

Negatieve effecten van de voorgenomen ingreep

De oevers van het Pannerdensch Kanaal vallen volledig buiten de begrenzing van de ingreeplocatie. Daardoor zijn negatieve effecten op rivierrombout als gevolg van de voorgenomen ingreep uit te sluiten. Het voorkomen van effecten is dan ook niet aan de orde.

Toetsing aan de Flora- en faunawet

Verbodsbepalingen van de Ffw ten aanzien van streng beschermde ongewervelden worden niet overtreden. Een ontheffing op de Ffw voor ongewervelden is daarmee niet aan de orde.

Foto 8. Poel ten zuiden van de steenfabriek (poel 1).

Foto 9. Poel ten westen van de steenfabriek (poel 2).

5 TOETSING NATUURBESCHERMINGSWET 1998

In dit hoofdstuk wordt de voorgenomen ingreep getoetst aan de Natuurbeschermingswet 1998 middels een zogenaamde voortoets, zoals beschreven in §3.4.

5.1 LIGGING TEN OPZICHTE VAN NATURA 2000-GEBIEDEN

De ingreeplocatie ligt binnen het Natura 2000-gebied Rijntakken. Alleen het steenfabrieksterrein zelf valt buiten de begrenzing van dit Natura 2000-gebied (figuur 4). Alle overige delen van de ingreeplocatie zijn zowel onderdeel van Vogelrichtlijn- als Habitatrichtlijngebied.

Figuur 4. Ligging Natura 2000-gebied Rijntakken (blauw-rode arcering) nabij ingreeplocatie zand- en kleiwinning Angerensche en Doornenburgse Buitenpolder. Het betreft zowel Vogelrichtlijn- als Habitatrichtlijngebied.

5.2 MOGELIJKE EFFECTEN OP DE INSTANDHOUDINGSDOELEN NATURA 2000-GEBIEDEN

In de volgende subparagrafen wordt achtereenvolgens voor de kwalificerende habitattypen, habitatsoorten, broedvogelsoorten en niet-broedvogelsoorten aangegeven of er negatieve effecten worden verwacht en zo ja, of er een kans is op significante effecten.

5.2.1 Effecten op kwalificerende habitattypen

Tabel 1 geeft de aangewezen habitattypen weer voor het Natura 2000-gebied Rijntakken. Per habitatype is eveneens de betreffende instandhoudingsdoelstelling weergegeven.

Tabel 1. Habitattypen met instandhoudingsdoelstellingen voor Natura 2000-gebied Rijntakken.

Habitatype	Doelstelling oppervlakte*	Doelstelling kwaliteit*
H3150 Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden	>	>
H3260B Beken en rivieren met waterplanten (grote fonteinkruiden)	>	=
H3270 Slikkige rivieroevers	>	>
H6120 Stroomdalgraslanden	>	>
H6430A Ruigten en zomen (moerasspirea)	=	=
H6430C Ruigten en zomen (droge bosranden)	>	>
H6510A Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (glanshaver)	>	>
H6510B Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (grote vossenstaart)	>	>
H91E0A Vochtige alluviale bossen (zachthoutooibossen)	=	>
H91E0B Vochtige alluviale bossen (essen-iepenbossen)	>	>
H91F0 Droge hardhoutooibossen	>	>

* Doelstelling: = behoud, > uitbreiding

Aanwezigheid op de ingreeplocatie

Volgens de Atlas Gelderland (<http://ags.prvgld.nl/>) zijn de habitattypen Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (glanshaver) en Vochtige alluviale bossen (zachthoutooibossen) aanwezig op de ingreeplocatie (figuur 5). De aanwezigheid en begrenzing van eerstgenoemde habitatype is naar voren gekomen in de kartering in het onderzoek van Felix (2011). In het onderzoek van Wansink *et al.* (2015) zijn enkele van deze locaties wederom vegetatiekundig onderzocht. Op de betreffende onderzoekslocaties is het kwalificerende habitatype niet weer aangetroffen. Op basis van dit onderzoek is het echter niet duidelijk of dit zal gelden voor alle vlakken glanshaver- en vossenstaarthooiland. De onderzoekslocatie van Wansink *et al.* (2015) overlapt immers slechts voor een beperkt deel met de voorliggende ingreeplocatie. Ook bleek dat het niet duidelijk is of het aangegeven zachthoutooibos (nog) als dusdanig kwalificeert. Het is niet duidelijk hoe de ligging van dit habitatype is vastgesteld en of de oppervlakte voldoende groot is om daadwerkelijk te kwalificeren. Daarom is besloten om een aanvullende kartering uit te voeren, waarbij de ingreeplocatie en directe omgeving is onderzocht op het voorkomen van kwalificerende habitattypen.

Het aanvullend veldonderzoek heeft de volgende resultaten opgeleverd (cijfers corresponderen met figuur 5):

1 (blauw): een nieuw habitatype is in dit gebied aangetroffen: hier is de associatie van Glanzig fonteinkruid aanwezig, dit kwalificeert als goed voor H3150 meren met krabbenscheer en fonteinkruiden. Deze locatie was nog niet bekend in de Atlas Gelderland.

2 (groen): op het talud ten zuiden van de weg naar het steenfabrieksterrein, aan weerszijden van de waterdoorlaat, is glanshaverassociatie aanwezig en er is hooilandbeheer. Dit kwalificeert daarom als goed voor habitatype H6510A glanshaver- en vossenstaarthooilanden (glanshaver).

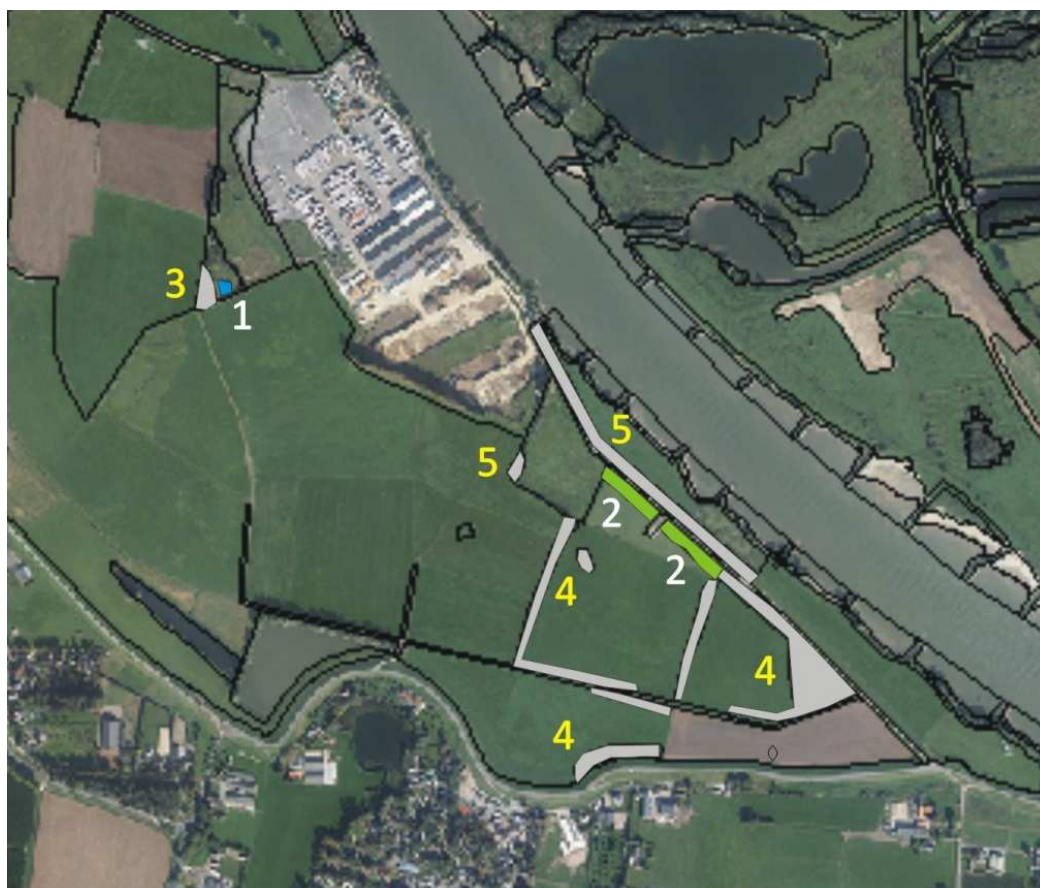

3 (grijs): in de Atlas Gelderland stond deze locatie als H91E0A Vochtige alluviale bossen (zachthoutooibossen). Dit blijkt een ruigte te zijn met aan één kant enkele schietwilgen en aan de andere kant meidoorn en es. Dit kan niet tot bos gerekend worden en is daarom geen habitattype.

4 (grijs): in de Atlas Gelderland stond deze locatie als H6510A glanshaver- en vossenstaarthooilanden (glanshaver). Het blijkt te gaan om zeer soortenarme glanshavervegetaties die tegenwoordig worden gerekend tot de rompgemeenschap van glanshaver. Dit kwalificeert niet voor het habitattype.

5 (grijs): in de Atlas Gelderland stond deze locatie als H6510A glanshaver- en vossenstaarthooilanden (glanshaver). Deze percelen worden begraasd, en komen alleen daarom al niet in aanmerking voor het habitattype, ongeacht of er wel of geen glanshaverassociatie aanwezig is.

Samengevat betekent het dat binnen de begrenzing van de ingreeplocatie één locatie met kwalificerend habitattype, namelijk H3150 (locatie 1), aanwezig is. Het habitattype H6510A op locatie 2 bevindt zich net buiten de ingreeplocatie.

Figuur 5. Resultaten veldonderzoek habitattypen Angerensche en Doornenburgsche Buitenpolder. Grijs = habitattype is niet meer aanwezig; groen = reeds bekende habitattype is nog aanwezig; blauw = nieuw habitattype aangetroffen. Groene en blauwe locaties zijn beschermd krachtens de Nbw. Grijs locaties zijn niet beschermd.

Negatieve effecten van de voorgenomen ingreep

Alleen locatie 1 (figuur 5) bevindt zich binnen de grenzen van de ingreeplocatie. De betreffende poel blijft echter volledig behouden bij de graafwerkzaamheden. Zodoende zijn negatieve effecten op beschermde habitattypen bij voorbaat uitgesloten. Locatie 2 (figuur 5) bevindt zich buiten de begrenzing van de ingreeplocatie en blijft dus ook behouden. Geconcludeerd kan worden dat alle aanwezige habitattypen (locaties 1 en 2) gehandhaafd blijven.

Uitbreidingskansen van habitattypen, zoals opgenomen in tabel 1, komen niet in het geding door de voorgenomen ingreep. De ingreeplocatie vormt in zijn huidige situatie, als agrarisch grasland, immers geen potentieel geschikte locatie voor ontwikkeling van deze habitattypen.

Toetsing aan de Natuurbeschermingswet 1998

De voorgenomen ingreep leidt niet tot overtreding van verbodsbepalingen van de Natuurbeschermingswet 1998 ten aanzien van kwalificerende habitattypen. Verdere toetsing en vergunningverlening voor habitattypen is dan ook niet nodig.

5.2.2 Effecten op kwalificerende habitatsoorten

Tabel 2 geeft de habitatsoorten weer waarvoor het Natura 2000-gebied Rijntakken is aangewezen. Per habitatsoort is eveneens de betreffende instandhoudingsdoelstelling weergegeven.

Tabel 2. Habitatsoorten met instandhoudingsdoelstellingen voor Natura 2000-gebied Rijntakken.

Habitatsoort		Doelstelling omvang leefgebied*	Doelstelling kwaliteit leefgebied*	Doelstelling populatie*
H1095	Zee prik	>	>	>
H1099	Rivier prik	>	>	>
H1102	Elft	=	=	>
H1106	Zalm	=	=	>
H1134	Bittervoorn	=	=	=
H1145	Grote modderkruiper	>	>	>
H1149	Kleine modderkruiper	=	=	=
H1163	Rivierdonderpad	=	=	=
H1166	Kamsalamander	>	>	>
H1318	Meervleermuis	=	=	=
H1337	Bever	=	>	>

* Doelstelling: = behoud, > uitbreiding/verbetering

Aanwezigheid op de ingreeplocatie

Binnen de begrenzing van de ingreeplocatie zijn drie wateren aanwezig:

1. Een poel ten zuiden van de steenfabriek (foto 8). Deze poel gaat verloren bij de werkzaamheden en wordt onderdeel van één van de grote waterpartijen.
2. Een poel ten westen van de steenfabriek bij het bosje (foto 9). Deze poel blijft behouden bij de werkzaamheden.
3. Een sloot in het westelijke deel van de ingreeplocatie. Deze sloot blijft deels behouden bij de werkzaamheden.

Voor de meeste vissoorten waarvoor het Natura 2000-gebied Rijntakken is aangewezen, zijn de betreffende wateren ongeschikt. Deze soorten vinden geschikt leefgebied in de rivier en grotere wateren in de uiterwaarden. Tijdens het aanvullend schepnetonderzoek zijn dan ook geen beschermde vissoorten aangetroffen.

Kamsalamander is bekend uit de meer noordelijk gelegen delen van de Huissensche Waarden (Felix, 2011; Wansink *et al.*, 2015). De soort is niet aanwezig binnen de invloedssfeer van de voorgenomen ingreep. Van meervleermuis zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen, essentieel foerageergebied en/of essentiële vliegroutes aanwezig op de ingreeplocatie.

Bever is bekend vanuit het Pannerdensch Kanaal en de grotere uiterwaardplassen ten noorden en oosten van de ingreeplocatie. Op de ingreeplocatie is geen geschikt leefgebied van de soort aanwezig.

Negatieve effecten van de voorgenomen ingreep

Aangezien kwalificerende habitatsoorten niet aanwezig zijn binnen de invloedssfeer van de voorgenomen ingreep, zijn negatieve effecten op deze soorten bij voorbaat uitgesloten. Voor de watergebonden soorten leidt de herinrichting van de uiterwaard mogelijk juist tot een positief effect, vanwege de toename van potentieel geschikt leefgebied.

Toetsing aan de Natuurbeschermingswet 1998

De voorgenomen ingreep leidt niet tot overtreding van verbodsbepalingen van de Natuurbeschermingswet 1998 ten aanzien van kwalificerende habitatsoorten. Verdere toetsing en vergunningverlening voor habitatsoorten is dan ook niet nodig.

5.2.3 Effecten op kwalificerende broedvogelsoorten

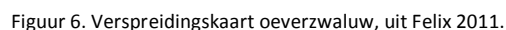
Tabel 3 geeft de broedvogelsoorten weer waarvoor het Natura 2000-gebied Rijntakken is aangewezen. Per broedvogelsoort is eveneens de betreffende instandhoudingsdoelstelling weergegeven.

Tabel 3. Broedvogelsoorten met instandhoudingsdoelstellingen voor Natura 2000-gebied Rijntakken.

Broedvogelsoort		Doelstelling omvang leefgebied*	Doelstelling kwaliteit leefgebied*	Doelstelling omvang populatie
A004	Dodaars	=	=	45
A017	Aalscholver	=	=	660
A021	Roerdomp	>	>	20
A022	Woudaapje	>	>	20
A119	Porseleinhoen	>	>	40
A122	Kwartelkoning	>	>	160
A153	Watersnip	=	=	17
A197	Zwarte stern	=	=	240
A229	Ijsvogel	=	=	25
A249	Oeverzwaluw	=	=	680
A272	Blauwborst	=	=	95
A298	Grote karekiet	>	>	70

* Doelstelling: = behoud, > uitbreiding/verbetering

In het agrarische landschap op de ingreeplocatie vinden de kwalificerende broedvogelsoorten geen geschikt broedbiotoop. Nestlocaties en/of territoria zijn niet bekend binnen de grenzen van de ingreeplocatie. Oeverzwaluw heeft wel een nestlocatie nabij de ingreeplocatie, aan het Pannerdensch Kanaal (Felix, 2011; figuur 6). Deze locatie bevindt zich buiten de invloedssfeer van de voorgenomen ingreep en blijft onaangetast.

Aangezien kwalificerende broedvogelsoorten niet aanwezig zijn binnen de invloedssfeer van de voorgenomen ingreep en daar ook geen geschikt leefgebied vinden, leidt de voorgenomen ingreep met zekerheid niet tot negatieve effecten op deze soorten.

Voor de kwalificerende broedvogelsoorten die hun broedbiotoop langs oevers en in (riet)ruigte hebben, is juist een positief effect mogelijk vanwege de toename van de hoeveelheid oppervlaktewater, oevers en (riet)ruigte.

De voorgenomen ingreep leidt niet tot overtreding van verbodsbepalingen van de Natuurbeschermingswet 1998 ten aanzien van kwalificerende broedvogelsoorten. Verdere toetsing en vergunningverlening voor broedvogelsoorten is dan ook niet nodig.

5.2.4 Effecten op kwalificerende niet-broedvogelsoorten

Tabel 4 geeft de niet-broedvogelsoorten weer waarvoor het Natura 2000-gebied Rijntakken is aangewezen. Per niet-broedvogelsoort is eveneens de betreffende instandhoudingsdoelstelling weergegeven.

Tabel 4. Niet-broedvogelsoorten met instandhoudingsdoelstellingen voor Natura 2000-gebied Rijntakken.

Niet-broedvogelsoort		Doelstelling omvang leefgebied*	Doelstelling kwaliteit leefgebied*	Doelstelling omvang populatie
A005	Fuut	=	=	570
A017	Aalscholver	=	=	1300
A037	Kleine Zwaan	=	=	100
A038	Wilde Zwaan	=	=	30
A039	Toendrarietgans	=	=	2800
A041	Kolgans	= (<)	=	183000
A043	Grauwe gans	= (<)	=	22000
A045	Brandgans	=	=	5200
A048	Bergeend	=	=	120
A050	Smient	= (<)	=	17900
A051	Krakeend	=	=	340
A052	Wintertaling	=	=	1100
A053	Wilde eend	=	=	6100
A054	Pijlstaart	=	=	130
A056	Slobeend	=	=	400
A059	Tafeleend	=	=	990
A061	Kuifeend	=	=	2300
A068	Nonnetje	=	=	40
A125	Meerkoet	=	=	8100
A151	Kemphaan	=	=	1000
A156	Grutto	=	=	690
A160	Wulp	=	=	850
A162	Tureluur	=	=	65

* Doelstelling: = behoud, > uitbreiding/verbetering, (<) achteruitgang ten gunste van andere soort toegestaan.

Aanwezigheid op de ingreeplocatie

De niet-broedvogels zijn globaal in te delen in de volgende categorieën:

1. Watervogels: soorten die zich het grootste deel van de tijd op/nabij open water bevinden, zowel als foerageer- als rust-/slaapgebied. Tot deze categorie behoren de meeste eenden en enkele andere soorten, zoals fuut en meerkoet.
2. Grasland/akervogels: soorten die overdag foerageren op grasland en akker, en 's nachts rusten/slapen op open water. Tot deze categorie behoren de ganzen, zwanen en smient.
3. Nat grasland/oevervogels: soorten die met name aanwezig zijn aan (slik)oevers op plas/dras-terreinen, maar ook voorkomen op (agrarisch) grasland/akker. Tot deze categorie behoren de steltlopers en bergeend.
4. Aalscholver: foerageert op open water, rust op oevers en slaapt en broedt in kolonies nabij water.

In de huidige situatie zijn op de ingreeplocatie met name agrarische graslanden aanwezig die van belang zullen zijn voor soorten uit categorie 2: ganzen, zwanen en smienten vinden hier geschikt foerageergebied. Voor de overige soorten is de ingreeplocatie in zijn huidige vorm minder geschikt, vanwege het ontbreken van water, oeverzones en plas/dras-terreinen.

Negatieve effecten van de voorgenomen ingreep

Tijdelijke effecten uitvoeringsfase

Gedurende de uitvoering kunnen de werkzaamheden leiden tot verstoring van op de graslanden foeragerende vogels. Er wordt echter geen verstoring verwacht die leidt tot significant negatieve effecten op niet-broedvogelsoorten. De draagkracht van het gebied is voldoende en er zijn uitwijkmogelijkheden. Te allen tijde blijft voldoende foerageergebied voorhanden, zowel binnen het Natura 2000-gebied als daarbuiten. Veel soorten maken gebruik van binnendijs gelegen landbouwgebieden. Een eventuele verstoring binnen de ingreeplocatie zal de vogels doen uitwijken naar deze alternatieve foerageergebieden in de omgeving. Daarmee is slechts een beperkt tijdelijk effect in de vorm van verstoring te verwachten; zeker geen significant negatief effect.

Permanente effecten gebruiksfase

Door uitvoering van de werkzaamheden verliezen soorten uit categorie 2 een deel van hun foerageergebied. Graslanden worden immers omgezet in waterpartijen. Zoals in voorgaande is aangegeven, is echter foerageergebied reeds ruimschoots voorhanden. Bovendien profiteren soorten uit categorie 2 van de toename van de hoeveelheid oppervlaktewater, aangezien dit gebruikt kan worden als slaap-/rustgebieden. Zodoende is er netto geen afname van het leefgebied van dergelijke soorten.

Voor soorten uit categorie 1 en 3 leidt de voorgenomen ingreep tot een positief effect. Er vindt namelijk een toename plaats van foerageergebied (oeverzones en plas/dras-terreinen) en van slaap-/rustgebieden (plassen).

Toetsing aan de Natuurbeschermingswet 1998

De voorgenomen ingreep leidt niet tot overtreding van verbodsbepalingen van de Natuurbeschermingswet 1998 ten aanzien van kwalificerende niet-broedvogelsoorten. Verdere toetsing en vergunningverlening voor niet-broedvogelsoorten is dan ook niet nodig.

6 CONCLUSIE

6.1 CONSEQUENTIES FLORA- EN FAUNAWET

De ingreeplocatie maakt onderdeel uit van het leefgebied van enkele streng beschermde soorten, te weten:

- gewone dwergvleermuis;
- broedvogels;
- rugstreepd.

Negatieve effecten op deze soorten kunnen voorkomen worden door het treffen van mitigerende maatregelen (§ 6.3).

Onder voorwaarde dat deze mitigerende maatregelen uitgevoerd worden, is er geen sprake van negatieve effecten ten aanzien van wettelijk streng beschermde soorten zoals bedoeld in de Ffw. Een ontheffing van de Ffw voor realisatie van de voorgenomen ingreep is daardoor niet nodig.

6.2 CONSEQUENTIES NATUURBESCHERMINGSWET 1998

De ingreeplocatie ligt binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied Rijntakken. Door middel van een voortoets is bepaald of er een kans is op negatieve effecten op kwalificerende habitattypen en -soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

Uit de voortoets is gebleken dat het op voorhand is uit te sluiten dat de voorgenomen ingreep leidt tot negatieve effecten op beschermde habitattypen, habitatsoorten en (niet-)broedvogelsoorten. Er is zeker geen negatief effect op de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied Rijntakken. Een vergunning op de Nbw hoeft niet te worden aangevraagd.

6.3 MITIGERENDE MAATREGELEN

Gewone dwergvleermuis

- Behoud van de potentiële vliegroute en foerageergebied door de haag in het gebied te behouden. Dit komt overeen met het ontwerp.

Broedvogels

Er zijn twee mogelijkheden om overtreding van verbodsbepalingen van de Ffw ten aanzien van broedvogels te voorkomen:

- De werkzaamheden worden uitgevoerd buiten het broedseizoen van aanwezige soorten. Voor de meeste soorten valt dit in de periode half maart - half juli. Voor het broedseizoen wordt echter geen standaardperiode gehanteerd in het kader van de Ffw; van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode.
- Het werkterrein wordt vóór aanvang van het broedseizoen ongeschikt gemaakt voor vogels om er te broeden. Voorbeelden van maatregelen zijn het rooien van bomen en struiken en het maaien van ruigte, grasland, oevervegetaties etc. Gedurende het broedseizoen dient deze situatie gehandhaafd te blijven. Op deze wijze wordt voorkomen

dat broedvogels gaan broeden op de werkstrook, waarna werkzaamheden ook in het broedseizoen kunnen plaatsvinden.

Rugstreeppad

Mitigatie heeft ten doel te voorkomen dat rugstreeppadden de ingreeplocatie koloniseren gedurende de werkzaamheden, door de aantrekkende werking van de graafwerkzaamheden. Hiertoe zijn de volgende maatregelen benodigd:

- Ervoor zorg te dragen dat in de actieve periode van rugstreeppad (april t/m september) binnen het werkterrein geen (tijdelijke) plassen en laagtes ontstaan die als voortplantingswateren kunnen functioneren.
- Als dit niet voorkomen kan worden, dient de ingreeplocatie fysiek afgeschermd te worden, zodat rugstreeppad de locatie niet kan koloniseren. Hiertoe dient rondom de gehele ingreeplocatie, vóórdat rugstreeppadden actief worden (uiterlijk in de maand maart), een amfibieënkerend raster geplaatst te worden. Dit raster bestaat uit glad amfibieëndoek en is 50 cm hoog. De onderkant wordt 10 cm ingegraven. Het raster omsluit het gehele werkterrein. Het scherm wordt gedurende de gehele periode van werkzaamheden in de periode april t/m september gehandhaafd.

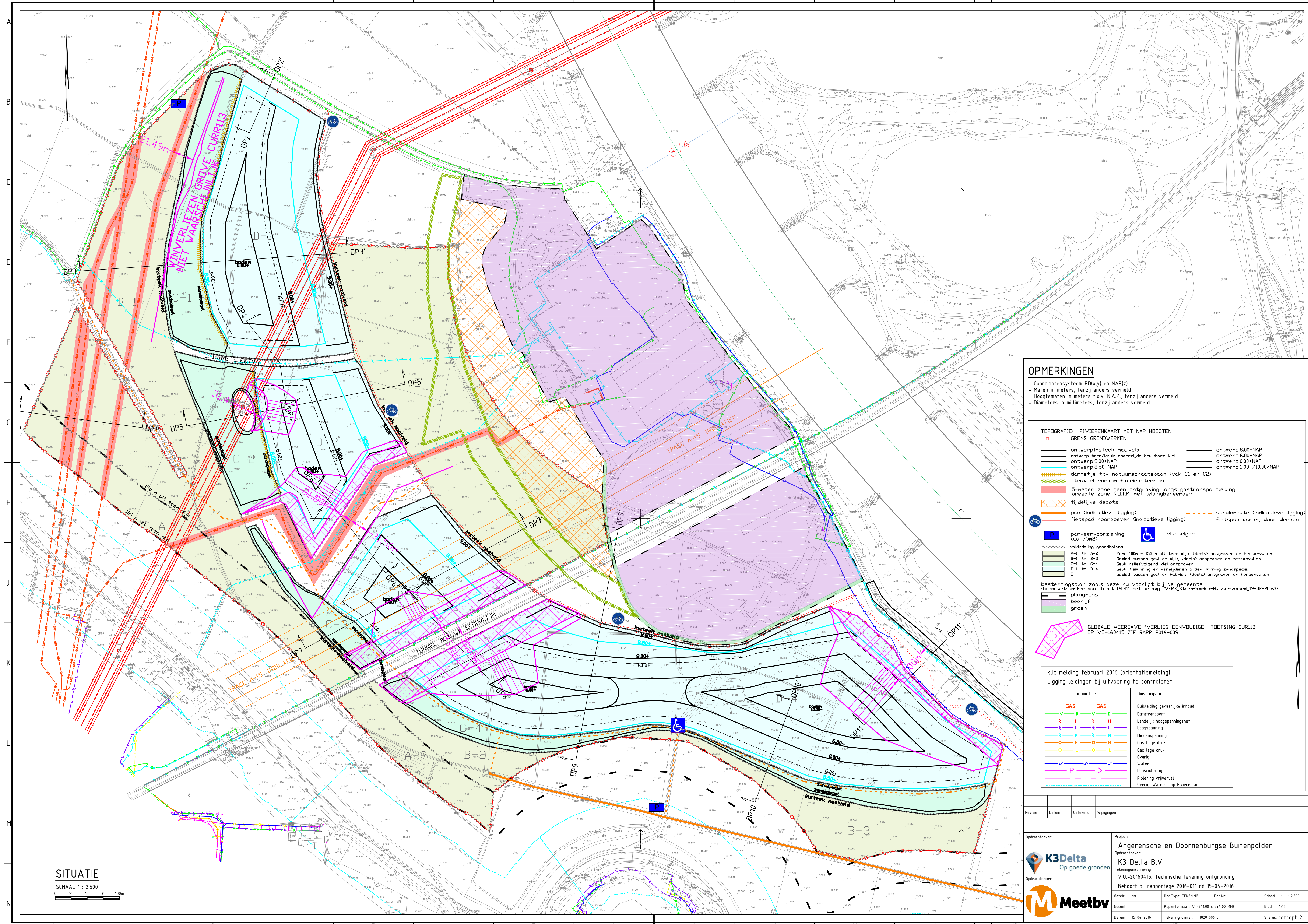

7 BRONNEN

- Felix, R.P.W.H., 2011. Beschermde natuur in de Huissense Waarden. Resultaten van een inventarisatie van beschermde flora, fauna en habitattypen in 2010 en 2011. Natuurbalans – Limes Divergens BV, Nijmegen.
- HSRO, 2012/2013. Natura 2000-toets Huissensche Waarden. Passende beoordeling van de inrichtingsschets (10-07-2012) aan de Natuurbeschermingswet 1998. Versie september 2012 – aanvulling mei 2013. HSRO, Afferden / Jos Rademakers, Ecologie en Ontwikkeling, Oijen.
- RVO, 2014. Soortenstandaard Rugstreeppad Bufo calamita. Versie 2.0, december 2014. Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, Zwolle.
- Wansink, D.E.H., D.B. Kruijt en J.A. Inberg, 2015. Natuurtoets steenfabriek Huissenswaard te Angeren. Toetsing in het kader van de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998. Rapportnr. 15-111. Bureau Waardenburg, Culemborg.

BIJLAGE 1 ONTWERPTEKENING

SITUATIE
SCHAAL 1 : 2.500
0 25 50 75 100m

OPMERKINGEN

- Coördinatensysteem RD(x,y) en NAP(z)
- Maten in meters, tenzij anders vermeld
- Hoogtematen in meters t.o.v. N.A.P., tenzij anders vermeld
- Diameters in millimeters, tenzij anders vermeld

TOPOGRAFIE: RIVIERENKAART MET NAP HOOGTEN

GRENS GRONDWERKEN

- ontwerp insteek maaiveld
- ontwerp teen/kruin onderzijde bruikbare klei
- ontwerp 5.00+NAP
- ontwerp 8.50+NAP
- dammetje t.b.v. natuurschaatsbaan (vak C1 en C2)
- struweel rondom fabrieksterrein
- 5-meter zone geen ontgraving langs gastransportleiding
- breedte zone N.D.T.K. met leidingbeheerder
- tijdelijke depots
- pad (indicatieve ligging)
- fietspad noordoever (indicatieve ligging)
- fietspad aanleg door derden
- struimroute (indicatieve ligging)
- vissteiger
- parkeervoorziening (ca. 75m²)
- vakindeling grondbalans
- Zone 100m - 150 m uit teen dijk, (deels) ontgraven en hereaanvullen
- Gebied tussen geul en dijk, (deels) ontgraven en hereaanvullen
- Gebied rietvolgend klei ontgraven
- Gebied kleiwinning en vermalen afdek, winning zandspecie
- Gebied tussen geul en fabriek, (deels) ontgraven en hereaanvullen
- bestemmingsplan zoals deze nu voorligt bij de gemeente
- Grontyetransfer van DG d.160411 met de dwg 'VERB_Steentfabriek-Huissenswaard_19-02-2016?'
- plangrens
- bedrijfs
- groen

GLOBALLE WEERGAVE 'VERLIES EENVOUDIGE TOETSING CUR113
DP VD-160415 ZIE RAPP 2016-009

Klik melding februari 2016 (oriëntatiemelding) Ligging leidingen bij uitvoering te controleren	
Geometrie	Omschrijving
	GAS
	GAS
	Datatransport
	Landelijk hoogspanningsnet
	Laagspanning
	Middenspanning
	Gas hoge druk
	Gas lage druk
	Overig
	Water
	Drukriolering
	Riolering vrijverval
	Overig, Waterschap Rivierland

Revisie	Datum	Gefekend	Wijzigingen

Op goede gronden

Opdrachtgever: Angerensche en Doornenburgse Buitenpolder

Opdrachtgever: K3 Delta B.V.

Tekeningomschrijving: V.O.-20160415. Technische tekening ontgraving.

Behoort bij rapportage 2016-011 dd 15-04-2016

Gefek: rm	Doc.Type: TEKENING	Doc.Nr:	Schaal: 1 : 2.500
Geconfr:	Papierformaat: A1 (84100 x 594.00 MM)	Blad: 1/4	
Datum: 15-04-2016	Tekeningnummer: 1820 006 0	Status: concept 2	

LievenseCSO
t.a.v. Marijke Cordes
via e-mail

Datum : 19 december 2016
Ons kenmerk : 15-165
Contactpersoon : S. van de Koppel
Telefoon : 06-20378182
E-mail : vandekoppel@natuurbalans.nl
Onderwerp : toelichting kartering habitattypen Angerensche en Doornenburgsche Buitenpolder

Beste Marijke,

Naar aanleiding van je verzoek op 13 december 2016, stuur ik je bij deze een toelichting op de uitgevoerde habitattypenkartering in de Angerensche en Doornenburgsche Buitenpolder toe.

Ik hoop dat je vragen hiermee afdoende zijn beantwoord. Bij aanvullende opmerkingen of vragen, verneem ik het graag.

Met vriendelijke groet,

Sander van de Koppel
Adviseur Ecologie

Toelichting kartering habitattypen Angerensche en Doornburgsche Buitenpolder

De inventarisatie is uitgevoerd op 19 mei 2016. In het plangebied zijn alle vlakken geïnventariseerd die als habitatype opgenomen zijn op de habitattypenkaart van begin 2016: 4,5 ha. Ook de directe omgeving van deze vlakken is bekeken.

In het veld is op grond van de soortensamenstelling bepaald welke vegetatiekundige eenheid (syntaxon) aanwezig is. Per vlak is een Tansley-opname gemaakt van de kenmerkende en veelvoorkomende soorten (zie tabel). In figuur 1 is een kaart opgenomen met de corresponderende nummers.

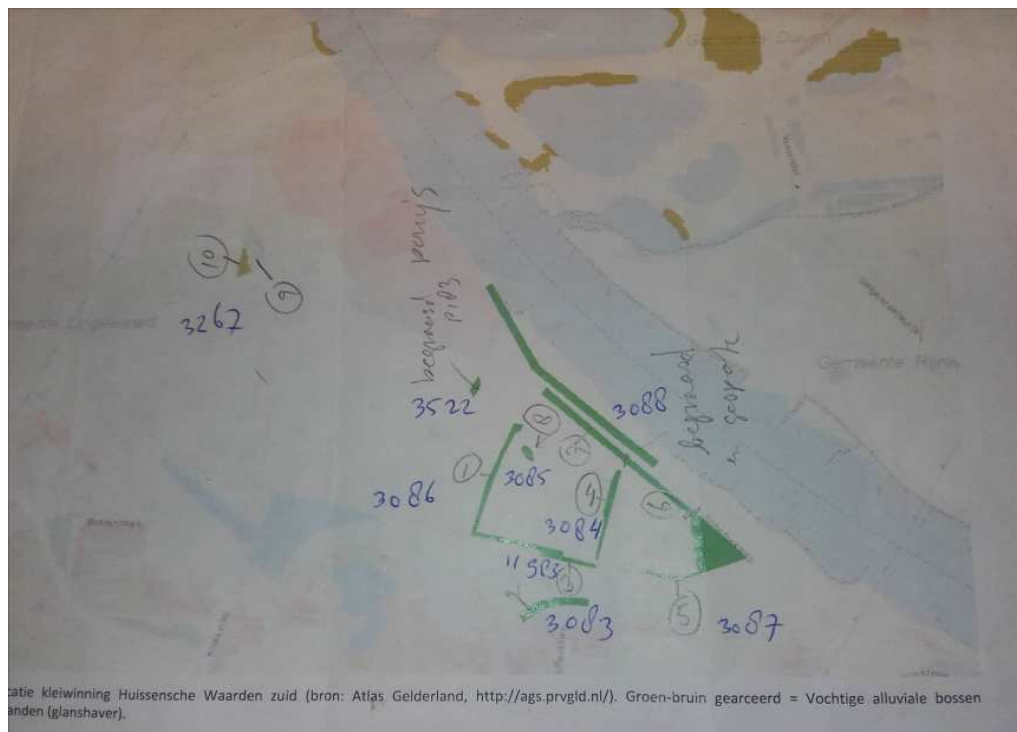
veldnummer	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	geen	geen
Objectid_1	3086	3083	11983	3084	3087	3087	3087	3085	geen	3267	3088	3522
Syntaxon	16C-f	16C-f	16C-f	16C-f	16C-f	16C-f	16Bb1	16C-f	5Ba2		begraasd	begraasd
glanshaver	cd	cd	zie 1	a	cd	cd	a	zie 1				
grote vossenstaart	cd	cd		a	a	a						
fluitenkruid	f	o		a	a	f	f					
ruw beemdgras	a	cd		cd	cd	a	a					
kropaar	f	a		f	a	a						
groot streepzaad		r		s	s							
gewone berenklauw		r			o	o						
Engels raaigras				a		a						
kraailook				s			r					
knolboterbloem					r	r	a					
gestreepte witbol						a	a					
veldbeemdgras						f						
zachte haver							la					
veldzuring							r					
rode klaver							o					
rood zwenkgras							f					
paardenbloem							f					
gewone rolklaver							f					
gewone hoornbloem							f					
heermoes							f					
jakobskruid							r					
pastinaak							r					
glanzig fonteinkruid									a			
algen									a			
dauwbraam										d		
grote brandnetel										o		
koolzaad										a		
speenkruid										a		

Toelichting betekenis Tansleycodes:

code	omschrijving	detaillering	veldrichtlijn
s	<i>sporadic</i>	1 of 2 exemplaren	
r	<i>rare</i>	Zeldzaam voorkomend	
o	<i>occasional</i>	Hier en daar voorkomend	
f	<i>frequent</i>	Regelmatig voorkomend; vrij talrijk	In lage vegetaties tenminste elke paar stappen
a	<i>abundant</i>	Veel aanwezig, maar nooit (mede) overheersend	Kleine soorten: 25 ex./m ² , grote soorten > 5 % bedekking
c	<i>co-dominant</i>	Overheerst samen met andere soorten	Tenminste 25 % bedekking
d	<i>dominant</i>	Overheerst	
l	<i>local</i>	Lokaal, op een enkele plek	Niet gebruiken als soort verspreid in hele vlak voorkomt, niet gebruiken voor 'stipsoorten'

Voor de vlakken 3088 en 3522 is de vegetatie niet nader beschreven, omdat beide in begraasde percelen liggen. Voorwaarde voor habitattype glanshaverhooiland is het hooilandbeheer. Dat ontbreekt bij begrazing. Nummer 10 stond als bosje op de kaart, het blijkt een rij bomen te zijn rondom een ruige open plek.

Figuur 1. Ligging van de veldnummers met Objectid_1 uit de habitattypenkaart.

De resultaten van de habitattypenkaartering zijn beschreven in de betreffende natuurtoets. De aanpassingen zijn reeds opgenomen in het laatste voorstel voor de habitattypenkaart.